

GRUNDTVIG-SELKABET af 8. September 1947

Årsberetning for året 2000

Grundtvig-Selskabets årsmøde 1999 blev afholdt fredag 5. november 1999 kl. 14.00 i Studenternes Hus' mødelokale 3-4, Aarhus Universitet. Til styrelsen blev Anders Holmberg, Kim Arne Pedersen, Jens Holger Schjørring og Hellmuth Toftdahl, og til forretningsvalget blev Erik Jakob Petersen og Jens Holger Schjørring valgt. I forbindelse med årsmødet holdt forskningslektor, ph.d. Kim Arne Pedersen et foredrag med titlen : Grundtvig i dansk kulturliv – med et sideblik til forskningen.

Siden sidste årsmøde er Leif Grane og Tord Ehnevid, begge medlemmer af Grundtvig-Selskabets styrelse, afgået ved døden. De har begge ydet væsentlige bidrag til kendskabet til og perspektivering af Grundtvigs betydning i samtid og eftertid. Æret være deres minde.

Grundtvig-Selskabet har i det forløbne år været engageret i såvel konferencer og seminarer som udgivelsesvirksomhed.

I januar deltog Grundtvig-Selskabet i det store danske kulturfremstød i Hamborg, »Danmark til Hamborg«, med et todages seminar, 'N.F.S. Grundtvig-Symposium', der blev afviklet i dagene 28. - 29. januar på Hamburgs Universitet. Seminaret, der samlede et halvt hundrede deltagere, blev åbnet af lederen af Hamburg Universitets germanske seminar, professor H. Freytag, og præsenterede Grundtvig for et tysk akademisk publikum. Jakob Balling talte om Grundtvig og det store epos i europæisk tradition, Theodor Jørgensen om Grundtvigs forståelse af teologisk lære og lærefrihed i økumenisk sammenhæng, Kim Arne Pedersen om Grundtvig og den tyske idealisme, Ove Korsgaard om Grundtvigs skoletanker, Ole Vind om Grundtvigs historiesyn og Norbert Vogel om Grundtvigs betydning for den tyske voksenundervisning. Forelæsningsrækken blev indledt med en oversigt over Grundtvigs liv og betydning ved Grundtvig-Selskabets formand. En paneldiskussion om Grundtvigs aktualitet i dag blev ledet af den afgåede rektor for Hamburgs Universitet, professor Peter Fischer-Appelt. Leif Grane skulle have forelæst om Grundtvigs forhold til tysk teologi, men måtte melde afbud pga. sygdom. Som et kunstnerisk indslag i seminaret blev Grundtvig-tekster fra den kommende tyske Grundtvig-udgave læst af den kendte Hamburg-skuespiller Dietmar Mues. Seminaret var planlagt og blev afviklet i et snævert samarbejde med Det Danske Kulturinstitut i København og den danske lektor ved Hamburgs Universitet, Else Kjær.

Fru Marianne Ellensdatter Hansen var selskabet behjælpelig med den organisatoriske gennemførelse af seminaret. Der skal lyde en tak til disse samarbejdspartnere, ligesom Grundtvig-Selskabet ønsker at takke Byen Hamborg og Det Danske Kulturinstitut, uden hvis økonomiske støtte seminaret ikke kunne have været afholdt. Ligeledes skal der lyde en tak til den grafiske formgiver Austin Grandjean, der på Marianne Ellensdatter Hansens opfordring udformede seminarets meget smukke Grundtvig-plakat.

I dagene 7.-8. september gennemførte Grundtvig-Selskabet i samarbejde med Grundtvig-Akademiet et Grundtvig-seminar i Vartov i forbindelse med Golden Days in Copenhagen-festival'en 2000. Seminarets titel var »Grundtvig, naturen og Tyskland«. Forelæsere var Knud Bjarne Gjesing ('Grundtvig og den romantiske naturfilosofi'), Martin Zerlang ('Synet – den populære sands'), Niels Henrik Gregersen ('Grundtvigs store digt om »Menneske-Livet« – gudsbilledets transformationer hos Grundtvig'), Sune Auken ('Grundtvigs forhold til naturvidenskaberne – forbindelser til naturbillederne i Grundtvigs digtning'), Flemming Lundgreen-Nielsen ('Grundtvig og dansk identitet, nationalbegreb og folkelighed'), Peter Balslev-Clausen ('Grundtvig som formidler af den tysk-lutherske salmedigtning'), Tine Damsholt ('Grundtvig og samtidens politiske tænkning – teori og praksis') og Ole Vind ('Grundtvigs historiesyn'). Seminaret blev gennemført med økonomisk støtte fra Golden Days in Copenhagen.

En tredje international Grundtvig-konference blev afholdt i dagene 24. - 27. august i England, på universitetet i York, i et samarbejde mellem Center for Grundtvig-Studier ved Universitetet i Aarhus, Grundtvig-Selskabet og York Universitet repræsenteret ved Reader S.A.J. Bradley. Konferencen, der blev afholdt som en »International Consultation on N.F.S. Grundtvig«, samlede en række interesserede fra både England, U.S.A, Indien og Danmark, og havde på programmet forelæsninger af A.M. Allchin ('Presenting Grundtvig: the challenge'), Jakob Balling ('Grundtvig's encounter with Christian tradition'), Christian Thodberg ('Grundtvig and liturgical exegesis'), Theodor Jørgensen ('Grundtvig and Luther'), Henrik Wigh-Poulsen ('Grundtvig and nature'), Tine Damsholt ('Grundtvig and the idea of democracy'), K.E. Bugge ('Grundtvig's educational ideas'), Asoke Bhattacharya ('Grundtvig: The passage to India'), Gordon Lathrop ('Grundtvig and North American Liturgical Renewal'), S.A.J. Bradley ('Grundtvig, Heaney and the relicensing of the oldest northern poetry'), Peter Balslev-Clausen

(‘Grundtvig’s songs and hymns and their translation’) and Jens Holger Schjørring (‘Presenting Grundtvig: the future prospect’). Konferencen, der blev indledt af en velbesøgt offentlig forelæsning af Ebbe Kløvedal Reich (‘Grundtvig in England’), skal ses i sammenhæng med de planer for en engelsk-sproget udgivelse af et udvalg af Grundtvigs skrifter, som Center for Grundtvig-Studier ved Aarhus Universitet sammen med Grundtvig-Selskabet har arbejdet med nogle år, og som nu står over for deres realisering. I denne forbindelse var et centralt indslag på konferencen i York Alan Gaunts præsentation af en række oversættelser af Grundtvig-salmer til engelsk. Oversættelsen af Grundtvigs poetiske tekster er en vanskelig opgave, men de prøver, Alan Gaunt fremlagde, viste, at opgaven ikke er umulig.

I forbindelse med Grundtvig-konferencen i York blev den seneste engelsksprogede publikation om Grundtvig, »Grundtvig in International Perspective. Studies in the Creativity of Interaction« præsenteret. Bindet, der er redigeret af A.M. Allchin, S.A.J. Bradley, N.A. Hjelm og J.H. Schjørring, indeholder bidrag af A.M. Allchin, Philip Hefner, Michael Root, Axel C. Kildegaard, R. William Franklin, Vítor Westhelle, Jakob Balling, Christian Thodberg, S.A.J. Bradley, Gustav Björkstrand, Asoke Bhattacharya, K.E. Bugge og Holger Bernt Hansen. Grundtvig in International Perspective« viser med sit bredspektrede indhold, hvor nødvendigt det er nu at sigte mod udgivelsen af en engelsk oversættelse af centrale Grundtvig-tekster i lighed med den tyske trebindsoversættelse, der nu nærmer sig sin afslutning.

Om den norske afdeling af Grundtvig-Selskabet’s virksomhed i 2000 skriver denne afdelings formand, Kirsti Aasen: Selv om den norske avdelingen ikke kan vise til mange arrangementer dette året, skjer det allikevel noe: Vårt lille medlemsblad er kommet ut med to numre. – To av våre medlemmer er i gang med doktorgradsarbeid: Synnøve Heggem, som tidligere nevnt, innen salmeforskningen og Pål Bødtker Walstad innenfor pedagogikken med dannelsesperspektivet i den Grundtvigske tradisjon. – Selv om undertegnede like før jul 1999 fikk utgitt boken »Fra Hjertet« hvor Grundtvig og Østkirken er en ledetråd, er det først dette året at boken har nådd ut til leserne.

Lørdag 14. oktober inviterte den norske avdelingen til et seminar i Kampen menighetshus. Her ble Ole Vinds doktoravhandling »Grundtvigs historiesyn« presentert ved Arild Mikkelsen (lektor ved Nordens Folkliga Akademi). – Smakebiter fra Ebbe Kløvedal Reich’s bok »Sol-skin og lyn – Grundtvig og hans sang til livet« ble servert ved Synnøve

Heggem (stipendiat ved Det teologiske fakultet), som også holdt foredrag om »Grundtvig som poet«.

Resten af denne høsten vil gå med til å komme i gang med planlægningen av 150-års-jubileet for Grundtvigs besøk i Norge – med seminar i dagene 15.-17. Juni.«

I årets løb har Grundtvig-Selskabet fra Norge modtaget en testamenterisk gave efter Randi Kristine og Frederik Grundtvig Lorange (søn af Grundtvigs sønne datter Marie Margrethe Lorange, f. Grundtvig, datter af Frederik Lange Grundtvig). Gaven, der er formidlet gennem ægteparret Lorange datter Kirsti Vik, og som består af en kopi af Vilh. Marstrands portræt af Grundtvig og en kopi af Wilh. Kyhns billede af Udby med udsigt mod Storstrømmen, er i dag deponeret på Kirkeligt Samfunds kontor i Vartov i København.

Det er i disse år pga. statens undervisnings- og forskningspolitik mere end vanskeligt for universiteterne at få bevillingsmæssig dækning for projekter, der kan ses i forbindelse med den mest basale undervisning. Derfor er det meget glædeligt, at Center for Grundtvig-Studier ved Aarhus Universitet fortsat nyder stor også økonomisk velvilje både på fakultets- og universitetsplan. Denne velvilje betyder, at centrets aktivitetsniveau, både mht. forskning og undervisning ikke alene kan holdes, men også udbygges. I det forløbne år er centret således sammen med resten af Det teologiske Fakultet ved Aarhus Universitet flyttet til nye og større lokaler på den anden side af Ringgaden i Ortopædisk Hospitals tidligere bygning, Tåsingevej 3.

I København har Kirkeligt Samfunds Grundtvig-Akademi, der har hjemsted i Vartov sammen med Grundtvig-Biblioteket, fortsat sin virksomhed med uformindsket kraft. Det har i denne forbindelse været uden betydning, at Grundtvig-Akademiets hidtidige leder, Kim Arne Pedersen fratrådte sin stilling pr. 1. august og indtil videre er blevet efterfulgt af Henrik Wigh-Poulsen. Ud over den daglige virksomhed, der varetages af bibliotekar Liselotte Larsen, har Grundtvig-Akademiet også i det forløbne år arrangeret konferencer og forskerdage. 8.-9. april afholdtes en såkaldt Vartov-weekend med emnet »Rundt om Grundtvig«, og 28.-29. april gennemførtes et planlægningsmøde med indbudt deltagerkreds til forberedelse af Grundtvig-Akademiets konference om folkelighedsbegrebet januar 2001. 6. maj arrangeredes et forskerseminar om 1920'ernes og 1930'ernes højskoletanker med Mads Rykind-Eriksen som forelæser og 16.-17. september afholdtes endnu en Vartov-weekend om »Dannelse og Duelighed« med Kim Arne Pedersen, Finn Slumstrup,

Ebbe Kløvedal Reich og Eivind Larsen som foredrageholdere. 3.-4. november afholdtes konferencen »Grundtvig og billedkunsten«, hvor Peter Nørgaard Larsen forelæste om Joakim Skovgaard: »Kristus i de dødes rige«, Hans Edvard Nørregaard-Nielsen om »Grundtvig og guldalderens billedkunst«, Jakob Balling om Kristi nedfart til dødsriget – nogle hovedlinier fra oldkirken til i dag« A.M. Allchin om »Cædmon og Grundtvig, profetisk kaldelse og visionær digtning« og Nina Hobolth om »Joakim Skovgaard – malerkunstens Grundtvig«. Samtidig med Grundtvig-Selskabets årsmøde i år afholdes i disse dage, 17.-18. november, forskerdage i Vartov med overskriften »Det universelle i Grundtvigs tænkning og virke«. I løbet af i går og i dag taler K.E. Bugge om »Menneske først –«, Uffe Jonas om »Det universelle i Grundtvigs videnskabsyn«, Johannes Adamsen om »Det universelle hos Grundtvig set i lyset af hans inspiration fra Herder«, A.M. Allchin om »Kirke, sprog og nationalitet – det universelle i Grundtvigs kristendoms- og kirkesyn«, Ove Korsgaard om »Europa som udfordring for den grundtvigske bevægelse og tænkning« og Frands Ole Overgaard om »Grundtvigs betydning i Danmark – hvordan kan man forklare Grundtvigs fortsatte direkte og indirekte betydning på dansk kirke og kulturpolitik indtil i dag?«.

Grundtvig-Akademiet har siden sin start haft et planlægningsmæssigt samarbejde med Nornesalen, de frie grundtvigske skolars forskningscenter i Ollerup. Begge disse institutioner undergår for øjeblikket betydelige ændringer. Således er Grundtvig-Akademiet netop blevet oprettet som selvejende institution med en bestyrelse bestående af Kirkeligt Samfunds formand Inge Lise Pedersen, Jørgen I. Jensen og Erling Christiansen. Grundtvig-Akademiet vil også i fremtiden være knyttet til Center for Grundtvig-Studier ved Aarhus Universitet i kraft af den samarbejdsaftale, der blev indgået ved oprettelsen af akademiet. Sammen med De danske Gymnastik- og Idrætsforeninger (DGI) har Kirkeligt Samfund planer om at oprette et »Institut for forskning i idræt og folkeoplysning« med basis i Vartov.

Grundtvig-Selskabets årbog, Grundtvig Studier, vil pga. tekniske problemer ved fremstillingen først udkomme sidst på året. Der er siden sidste årsmøde udkommet et par folkelige Grundtvig-bøger, Finn Abrahamowitz' »Grundtvig. Danmark til lykke« og Ebbe Kløvedal Reichs »Solskin og Lyn. Grundtvig og hans sang til livet«. To meget personlige og læseværdige, men ikke videnskabelige, Grundtvig-bøger, begge gode udtryk for Grundtvigs store og levende betydning i dagens Danmark.

20. marts deltog Grundtvig-Selskabet ved formanden i et indledende møde i Vartov med henblik på etableringen af en fælles hjemmeside for alle Grundtvig-relaterede tiltag. Under overskriften »Grundtvig på internettet« forestillede initiativtagerne med Grundtvig-Akademiet, Nornesalen og N.F.S. Grundtvigs fond i spidsen sig en »Grundtvig-landsby« med »huse« til alle tænkelige Grundtvig-delemler. Der er tale om et projekt, der fuldt udbygget vil være ret bekosteligt at drive, hvorfor f.eks. Grundtvig-Selskabet med sin nuværende økonomi ikke vil være i stand til at etablere noget tilsvarende. Derfor er der grund til at være åben over for initiativet. En projektgruppe bestående af Bjørn Krab-Johansen, Hans Grishauge, Merete Bøye og Thorstein Balle fik mandat til at gå videre med planerne for en Grundtvig-hjemmeside.

I England har S.A.J. Bradley allerede oprettet en Grundtvig-hjemmeside, »GRUNDTVIG in England«, der indeholder oplysninger om Grundtvigs forhold til England, og som i løbet af kort tid vil bringe forelæsningserne fra York-konferencen i august i år.

2000 har betydet en konsolidering og udbygning af de aktiviteter, Grundtvig-Selskabet allerede var involveret i, på den ene side den langsomme, men sikre tilblivelse af et netværk mellem Grundtvig-forskningens steder og personer, og på den anden side Grundtvig-interessens og Grundtvig-forskningens internationalisering. En væsentlig opgave, der stadig venter på at blive taget op, er udgivelsen af Grundtvigs skrifter, helt og i udvalg, trykt på papir og digitalt. Denne nødvendige opgave forudsætter imidlertid tilførslen af så store ressourcer, både mht. personer og økonomi, at Grundtvig-Selskabet hverken alene eller sammen med andre interesserede for øjeblikket er i stand til binde an med den. Der er imidlertid tale om en national opgave, som det må være muligt at finde udveje til at løse. Grundtvig-interessen blandt de studerende på universiteterne er uformindsket stor. Det betyder, at det vil være muligt at samle en kreds af yngre medarbejdere til udgivelsesarbejdet, hvilket dog ikke, hverken for Grundtvig-Selskabet og andre, der vil gå ind i udgivelsesarbejdet, bør tjene som en undskyldning til at udskyde projektet, tværtimod. Udgivelsen af Grundtvigs trykte skrifter er et projekt, der vil kunne indledes ved at genudgive et af de klassiske skriftudvalg, f.eks. Holger Begtrup's, hvorefter en videnskabelig udgivelse af enkelte skrifter og skriftgrupper vil kunne følge. Udgivelsen af Grundtvigs manuskripter er i sit fulde omfang en uoverskuelig opgave, men det er værd at lægge mærke til, at Christian Thodbergs udgivelse af Grundtvigs prædikener er fortsat med Vartov-prædikenerne fra 1840-

me. Dette arbejde viser, at opgaven ikke er umulig, tværtimod, men det viser også, at uden massiv støtte fra det offentlige og fra fonde, vil det tage for lang tid i forhold til en optimal afvikling af projektet, både i sin helhed og dele af det.

Grundtvig-Selskabets daglige administration varetages fortsat i samarbejde med kassereren af Hans og Kirsten Grishauge, der repræsenterer Kirkeligt Samfund i Vartov i København. Der skal her på Grundtvig-Selskabets årsmøde lyde en tak til dem som til Grundtvig-Bibliotekets bibliotekar Liselotte Larsen, og bag dem til Kirkeligt Samfund. Udgivelsen af Grundtvig-Studier vil igen i år være støttet økonomisk af Statens Humanistiske Forskningsråd og Aarhus Universitets Forskningsfond. Også for deres støtte skal der her lyde en varm tak. Den største tak skal dog lyde fra styrelse og forretningsudvalg til selskabets mange medlemmer, uden hvem det ikke ville være muligt at opfylde Grundtvig-Selskabets formål, Grundtvig-forskningen og dens formidling.

Peter Balslev-Clausen